

Kehote- muotoilu

– näin ohjaat tekoälyä
viestinnässä

Päivitetty
2. painos

kaiku

kaiku

Sisällys

Mikä on kehotemuotoiluopas?	4
1: Tekoäly, uusi työkaverisi	5
Esipuhe: Kysymys on lopulta sinusta, minusta ja meistä	6
Haastattelu: Miten tekoäly näkyy viestintätyössä?	8
Näkemys: Älä pelkää – et ole yksin tekoälytön	10
Haastattelu: Visualistin kulta-aika on käsillä	12
2: Näin kehotat uutta työkaveriasi	17
Haastattelu: Miten tekoäly ajattelee?	18
Kehotemuotoilun 10 parasta neuvoa	24
Näkemys: Miten opettaa tekoälylle oikea äänensävy?	28
Haastattelu: Tekoäly ja tekijänoikeudet	32
Tekoälyn käytön pelisäännöt	38
3. Treenaa – aloita työkaveruus näin!	39
Seitsemän helppoa harjoitusta	41
Näissä asioissa voit hyödyntää tekoälyä	43
Kokemus: Erään sisällöntuottajan tekoälytarina	44
Kolumni: Älykkäänä pidettäviä toimintoja	47
Keskustele: Kysymyksiä organisaatioille	50
Testaa: Mikä tekoälyn käyttäjäprofiili kuvaa sinua?	52
Tekoälytreenit Kaiun tapaan	56
Lukuvinkit	57

Mikä on kehotemuotoiluopas?

Kun generatiivinen tekoäly rynnisti syksyllä 2022 ihmisten tietoisuuteen, lähdimme Kaiussa oitis testaamaan uusia työkaluja, kuten ChatGPT:tä, Bingiä ja Midjourneyä. Moni meistä oli uuden äärellä. Siinä missä joku meistä oli seurannut tekoälyn kehitystä jo 80-luvulta saakka (lue [Kimmo Kuokan kolumni sivulta 47](#)), osa koki seikkailevansa muina liisoina tekoälyn ja suurten kielimallien ihmemaassa. Kouluttautuminen ja kokeilut avasivat silmiämme.

Huomasimme, että monet tutut viestinnän ja vuorovaikutuksen periaatteet toimivat myös luonnollista kieltä käsittelevien (NLP, natural language processing) generatiivisten tekoälymallien kanssa. Ryhdyimme miettimään menetelmää, jota kutsumme viestinnän kehotemuotoiluksi (vrt. prompt engineering). Näemme sen tapana optimoida vuorovaikutusta tekoälyn kanssa – joukkona tekniikoita ja lähestymistapoja, joilla annamme tekoälylle selkeitä ja tehokkaasti ohjaavia kehoitteita.

Olemme keränneet näihin kansiin tämänhetkiset parhaat neuvomme, jotta sinä voisit astella kielimallien sokkeloiseen ihmemaahan ennalta merkittyjä polkuja pitkin. Kannustamme toki myös poikkeamaan niiltä! Vain testailemalla ja hyppimällä eri sovellusten kaninkoloihin voit löytää toimivan tavan kehottaa tekoälyä juuri omassa työssäsi.

Olemme suunnanneet oppaamme ensisijaisesti viestijöille ja markkinoijille, mutta hyötyä siitä saavat muutkin. Tekoäly on lähes kaikkien työkaveri jo nyt tai viimeistään hyvin pian. Tässäkin oppaassa tekoäly on ollut mukana pallottelemassa ideoita, rakennetta, sisältöä, vinkkilistoja, haastattelukysymyksiä, kuvituksia ja paljon muuta.

Uudistimme Kehotemuotoiluopasta helmikuussa 2024. Löydät nyt sen sivuilta esimerkiksi päivitettyt kehotemuotoiluneuvomme ja uudistettuja, viestijän työhön pureutuvia harjoituksia. Mukana on sekä uusia että edelleen ajankohtaisia näkemyksiä ja haastatteluita, joita ovat antaneet paitsi omat osaajamme myös tekoälyhakkeri [Ahti Ahde \(s. 18\)](#) ja huippujuristi [Antti Ilkonen \(s. 32\)](#). Neuvot keskittyvät tekstipohjaisiin työkaluihin ja sisällöntuotantoon, mutta löydät oppaasta näkemystä myös visuaaliseen viestintään ([lue graafikoiden haastattelu sivulta 12](#)).

Joko olet valmis hyppäämään kanssamme?

Lupaamme, että tupsahdat ihmemaahan taitavampana kehottajana. Siellä sinua odottaa uusi työkaverisi, generatiivinen tekoäly.

Antoisaa lukukokemusta toivottavat
kaikulaiset

1.

**Tekoäly, uusi
työkaverisi**

Kysymys on lopulta sinusta, minusta ja meistä – ei tekoälystä

Tuntuuko tekoäly jo luontevalta työkaverilta vai oletko ehkä vielä pohtimassa, kuinka pääsisit alkuun? Välillä voi pelottaa, että muut ovat jo valovuosia edelläsi ja olet jäämässä kelkasta. Tai ehkä hyödynnät tekoälyä innoisiasi ja jaat somentäydeltä hyviä esimerkkejä muille. Mietitkö, saatko jatkossa töitä tai miltä työnkuvasi näyttää tulevaisuudessa?

Näitä mekin mietimme. Yhdestä asiasta olemme kuitenkin vakuuttuneita: sinua, viestinnän ja markkinoinnin ammattilaista, tarvitaan jatkossakin.

Muutoksia on kuitenkin luvassa. Viestinnän määrää ei rajoita enää mikään – tekoäly luo materiaalia minuiteissa hirvittävät määrät. Paras keino erottua massasta on lisätä yhtälöön ihmisaivot.

Jotta voit kisata bulkin rinnalla vaikuttavammalla ja kiinnostavammalla viestinnällä, tarvitset entistä parempaa kohderyhmäymmärrystä, entistä vahvempaa näkemystä ja entistä luovempia ideoita. Uskomme, että he, jotka ottavat tekoälyn tuekseen, voivat tehdä näitä kaikkia paremmin kuin he, jotka eivät ota.

"Organisaatioissa tekoälyn ottaminen osaksi päivittäistä työtä on ennen kaikkea muutosprosessi."

Tässä työelämän muutoksessa pärjäävät he, jotka ovat valmiita kokeiluihin. Kokeiluihin ei ole kirjoitettu valmiita ohjeita tai tarkkoja sääntöjä. Tärkeintä on pyysy avoimena ja samalla riittävän kriittisenä uudelle. Testata aktiivisesti ja löytää itselleen paras tapa toimia tekoälyn kanssa.

Organisaatioissa tekoälyn ottaminen osaksi päivittäistä työtä on ennen kaikkea muutosprosessi. Se vaatii kokeilunhalun lisäksi suunnitelmallisuutta, johdonmukaisuutta, hallittua toimeenpanoa ja tarkkaa seurantaa. Koko ajan pitää nähdä muutoksen vaikutukset inhimillisellä tasolla, pelkoineen kaikkineen.

Kehotemuotoiluopas antaa vinkkejä siihen, miten tekoälysovelluksia kannattaa kehottaa, kun niitä käytetään viestinnän ja markkinoinnin apuna. Se taustoittaa myös niihin liittyviä eettisiä ja tekijänoikeuskysymyksiä, joista käydään keskustelua – ja joista sitä tulisikin käydä aktiivisesti. Kaikkia vastauksia ei todellakaan ole vielä olemassa.

Meidän ihmisten täytyy edelleen vaivata aivojamme, sillä tekoäly ei muuta rutiinejamme. Me ihmiset muutamme. Tekoäly ei myöskään muuta viestintää tai maailmaa. Me ihmiset muutamme. Siksi kysymys on ennen kaikkea siitä, mihin ja miten me opettelemme tekoälyä tulevina vuosina käyttämään.

Kasper Stenbäck ja Katariina Ahonen

Kaiun toimitusjohtajat

11.3.2024

Mihin voit käyttää tekoälyä viestinnässä ja markkinoinnissa?

Etsi tapoja, joilla tekoäly pystyy vahvistamaan luovuuttasi: sinulle uudenlaista tai erilaista ajattelua. Tekoäly ei itsessään ole erityisen luova, ainakaan vielä, mutta se voi auttaa meitä ihmisiä lisäämään luovuuttamme.

Lisää ymmärrystäsi ja teräviä ajatuksiasi. Tekoäly auttaa meitä analysoimaan ja luokittelemaan tietomassoja sekä ymmärtämään uusia ilmiöitä, joista emme tiedä mitään. Tiedon analysointia voit hyödyntää erityisesti silloin, jos käytössäsi on tekoälysovellus, joka ei ole kaikille avoin ja voit syöttää sille myös tietoja, joita et halua avoimelle tekoällylle antaa.

Mieti, missä kohtaa voisit olla hyvällä syyllä laiskempi. Miksi et hoitaisi helposti automatisoitavaa sisältöä tekoälyn avulla? Kaikkea ei kannata tehdä omin käsin tai tyhjästä.

Ideamyylly, sparraaja, käännösapuri – arviolta puolet organisaatioista hyödyntää tekoälyä työssään

*Arviolta jo puolet suomalaisista organisaatiosta hyödyntää generatiivista tekoälyä työssään. Viestinnän ammattilaisten järjestön ProComin toimitusjohtaja **Jarno Forssell** on selvittänyt viestijöiden asenteita ja tekoälyn käyttöönottoa suomalaisissa organisaatioissa. Forssell kertoo, miksi viestinnän ammattilaisen kannattaa viimeistään nyt ottaa tekoäly osaksi omaa työkalupakkiaan.*

Jarno Forssell, kuinka paljon viestijät käyttävät tekoälyä työssään?

”Arvioisin, että ainakin puolet suomalaisista viestintäorganisaatioista on ottanut tekoälyn käyttöön. Pidämme koulutusten ja tapahtumien kautta laajasti yhteyttä suomalaiseen viestintäkenttään. Vähissä ovat ne yritykset ja organisaatiot, joiden agendalle tekoäly ei kuulu vielä lainkaan.”

Mitä viestijän pitäisi ajatella muutoksesta?

”Tekoäly on tulevaisuudessa viestijöille niin sanotusti license to operate. Se tarkoittaa, että asiakkaat ja yhteistyökumppanit edellyttävät viestijöiden osaavan käyttää tekoälyä apuvälineenä työssään. Tekoälylle

tulee siis käymään samoin kuin kävi internetille, eli sen käyttö sulautuu osaksi viestijöiden tavallisia työrutineja. Viestijän kannattaakin ottaa tekoäly osaksi ammatillista työkalupakkiaan jo oman työmarkkina-arvon sakin varmistamiseksi.”

Miten suhtautuminen tekoälyyn vaihtelee organisaatioiden sisällä?

”Perinteisesti on totuttu ajattelemaan, että nuoret ikäluokat ovat diginatiiveja ja omaksuvat uuden teknologian helpommin. Itse uskon kuitenkin, että kokeenemmat viestijät suhtautuvat nuorempia kollegojaan positiivisemmin tekoälyyn, sillä he ovat tottuneet delegoimaan työtä. Tekemämme verkkopaneelin mukaan

johtotehtävissä työskentelevät viestijät suhtautuvat tekoölyyn positiivisesti. Taustalla saattaa olla ajatus, että tekoölyn avulla voidaan tehostaa työtä.”

”Suomessa on varmasti suuria eroja myös yritysten ja organisaatioiden välillä: Toisessa äärilaidassa ovat edelläkävijät, joissa viestintäjohtajat ovat vieneet voimakkaasti tekoölyä koko organisaation käyttöön. Toisaalta pienemmissä yrityksissä käyttöä ei välttämättä ole ollenkaan.”

Millaisiin työtehtäviin tekoölyä käytetään?

”Tekoölyä käytetään tällä hetkellä viestintätyön tukena: ideointipalaveriin ei marssita enää niin sanotusti tabularasana, vaan tekoölyltä kysytään pohjia palaveria varten. Ennen artikkelin tai blogin kirjoittamista tekoölyltä voidaan hakea ideoita ja näkökulmia. Myös luonnos-teksteihin pyydetään kommentteja. Tekoölyä käytetään paljon myös kieliversioiden kääntämisen apuna.”

”Viestinnän ala -tutkimuksen mukaan viestinnän ammattilaiset haluaisivat vähentää niin sanottua liukuhihnatyötä ja painottaa työssään viestinnän strategista suunnittelua. Tulevaisuudessa tekoöly voikin hoitaa rutiininomaiseksi koettuja työtehtäviä ja vapauttaa aikaa esimerkiksi juuri viestinnän strategiatyöhön.”

Millaisissa viestinnän alan työtehtävissä ihmisölyä tarvitaan vahvasti jatkossakin?

”Marraskuussa 2023 julkistetussa Viestinnän ala -tutkimuksessa viestijät pitivät tärkeimpinä tehtävinään muun muassa maineenhallintaa, organisaatiokulttuuria, brändityötä, viestinnän johtamista, strategiatyötä ja kokonaisuuksien johtamista. Näissä tehtävissä tekoöly ei ihmistä ensimmäisenä syrjäytä.”



Kuva: ProCom

Älä pelkää – et ole yksin tekoälytön

Tekoälyjuna kiittää kovaa vauhtia eteenpäin. Sen kyytiin kuitenkin ehtii vielä mainiosti, sillä valtaosa muistakin organisaatioista on vasta alussa tekoälyn hyödyntämisessä, sanoo Kaiun valmennus- ja coaching-palveluiden johtaja Ville Kormilainen. Tärkeintä on avoin mieli ja rohkea kokeileminen.

Kun valmistelimme Kehotemuotoiluoppaamme ensimmäistä versiota elokuussa 2023, tiesimme, että olemme keskellä todella kovaa muutosta. Silti muutoksen tahti on yllättänyt. Hyvä esimerkki ovat tekoälyvalmennustemme materiaalit: niiden faktat tuntuvat kaipaavan päivitystä viikoittain, joskus jopa päivittäin.

Edes tässä oppaassa ei ole järkeä luetella yksityiskohtaisesti tekoälytyökaluja. Niitä tulee lisää sellaista vauhtia, ettei perässä meinaa pysyä.

Vaikka tekoälykehitys tuntuukin juoksevan sosiaalisen median päivityksissä hirvittävän nopeasti eteenpäin ja joskus saattaa tuntua siltä, että kaikki muut ovat pidemmällä, uskallan silti rauhoitella hieman. Älä pelkää! Et ole tipahtanut kyydistä, vaikka et ole vielä ehtinyt käyttää jokaista uutta työkalua.

Olemme Kaiussa valmentaneet viestintäorganisaatioita tekoälyn hyödyntämiseen vuodesta 2023 alkaen, ja todellisuus näyttää kaikissa aika samanlaiselta. Valmennuksissamme on noussut esiin erityisesti kolme asiaa, joihin kannattaa kiinnittää huomiota:

1. Tekoälyasioissa ollaan vielä aika alussa

Vaikka tekoälypöhinä käy somessa ylikierroksilla, organisaatioissa ollaan kokemukseni mukaan vielä melko alussa tekoälyn hyödyntämisessä. Yleisin tilanne on se, että osa porukasta on kokeillut muutaman kerran lähinnä maksuttomia generatiivisen tekoälyn työkaluja. Vakiintunutta ja systemaattista työkalujen käyttämistä on vasta todella vähän. Ratkaisuksi tilanteeseen sopii esimerkiksi räätälöity valmennus tai vaikkapa tiimin yhteinen kokeilusessio, jossa edetään yrityksen ja erehdyksen kautta. Turvallisessa ryhmässä harjoittelu on paras tapa oppia kehotemuotoilua.

2. Osaaminen vaihtelee, mutta kiinnostusta on

Tekoälyosaaminen vaihtelee huomattavan paljon eri organisaatioissa. Usein on tyyppejä, jotka ovat hyvinkin sisällä tekoälyn hyödyntämisessä. He ovat kuitenkin vielä marginaalissa. Valmennustemme kohderyhmä on usein melko haastava, kun suuri osa vasta opettelee,

mutta joukossa on myös kokeneita työkalujen käyttäjiä. Tärkeintä on kuitenkin se, että valtaosa ihmisistä on ainakin omissa valmennuksissani ollut positiivisia ja avoimia: tekoälykehitykseen ei suhtauduta nuivasti vaan ainakin varovaisen kiinnostuneesti.

3. Oikean työkalun löytäminen vie aikaa

Markkinat tursuavat tekoälytyökaluja, ja oikean työkalun löytäminen kuhunkin tilanteeseen on vaikeaa. Yleisesti ottaen organisaatioissa ei ole vielä juurikaan kokeiltu työkalujen maksullisia versioita. Tämä aiheuttaa sen, että tekoälytyökaluista jää vaillinainen kuva. Jos mielikuva tekoälystä perustuu esimerkiksi ChatGPT:n maksuttomaan versioon, jää paljosta paitsi. Siksi olenkin sanonut, että reilun 20 euron kuukausittainen investointi on viestijän halvin henkivakuutus tulevaisuuden työn turvaamiseksi.

Lopuksi on painotettava vielä sitä, että tekoälytyökaluissa tärkeintä ei ole se, sattuuko tietämään kaikkien työkalujen uusimpien versioiden uusimmat tuulahdukset saman tien. Suurin osa ihmisistä on samassa veneessä sinun kanssasi. Vielä ehdit hyvin hypätä mukaan generatiivisten tekoälytyökalujen kiehtovaan maailmaan.

Ville Kormilainen

*Johtaja, valmennus
ja coaching
Kailu*



Visualistin kulta-aika on käsillä

Millainen työväline generatiivinen tekoäly on visuaalisen viestinnän ammattilaiselle? Miltä näyttää alan tulevaisuus, jos kuka vain voi helposti luoda kuvia uusilla työkaluilla? Toimitusjohtajamme ja itsekin visuaalisen viestinnän ammattilainen Kasper Stenbäck jututti Kaiun kokeneita graafikoita.

Tunnetko sen kaverin, joka on uskomattoman taitava kuvailemaan jotakin sanallisesti? Tämä tyyppi ei kuitenkaan kykene juuri piirtämään, saati sitten käyttämään suunnitteluohjelmistoja. Äkkiseltään tuntuu, että viestintä- ja markkinointialalla on aika monta tällaista henkilöä.

Generatiivinen tekoäly avaa tällaisille osaajille visuaalisen maailman mahdollisuudet aivan uudella tavalla. Jos osaat sanoin kuvailla selkeästi, mitä haluat, pystyt luomaan kuvia monenlaisiin tarpeisiin konseptitason hahmottelusta esityksen kuvittamiseen. Saat luovaan ideointiin avuksesi tekoälypään, joka on varustettu varsin laajalla tiedolla.

Kuvien tuottamisen palvelut myös kehittyvät jatkuvasti ja muuttuvat helpokäyttöisemmiksi. Alussa huvitusta herättäneet kuudennet sormet alkavat olla jo harvemmassa. Kärjistetysti voisi sanoa, että visuaalisen viestinnän keskiluokka kasvaa valtavaa vauhtia. Pitäisikö visuaalisen viestinnän ammattilaisen olla jo huolissaan?

Graafikon puntti ei tutise

Viestintätoimisto Kaiun graafikot eivät tunne itseään uhatuiksi, vaikka yhä laajempi joukko kollegoita kykeneekin jo tuottamaan ihan mukiinmenevää perusvisuaalia. Se tarkoittaa, että ammattilainen voi keskittää oman aikansa oikeasti kovan luokan tekemiseen, johon ei tekoäly nykyisellään pysty.

Kaiun arjessa muutos on näkynyt muun muassa niin, että AD:t **Henri Mustonen** ja **Aleksi Ahjopalo** saavat työpöydälleen entistä vähemmän sisäistä säälää, kuten pyyntöjä tehdä nopeasti henkilöstöjuhlien mainoksia tai blogikuvituksia.

Vaikeuttaa väistämättömältä, että tekoälyllä on jatkossa tärkeä rooli luovassa suunnittelussa. Nyt se on vielä visuaalisella puolella enemmän työkalu, mutta jos sitä opettelee käyttämään, siitä voi tulevaisuudessa saada jopa työkaverin.

"Vaikkapa ideoiden pallottelussa tekoälystä voi olla apua, koska se yhdistelee asioita yllättävällä tavalla. Timanttinen visuaalinen tarinankerronta syntyy silti



*Alkuaikoina Midjourney tarjosi lähes aina ihmiselle kuvissa
lisäsormia. Kuvassa Midjourneyn näkemys kädestä.
Kehote: A portrait of a detailed human hand, five fingers,
muted green canvas background, raw, hasselblad*



Kuvassa Midjourney käsityökaluna.
Kehote: Midjourney as a hand tool, isolated on white

yhä omalla piirtopöydällä. Ideat konseptien takana pitää oivaltaa itse", Henri Mustonen linjaa.

Tekoäly voi toki avustaa myös vaikeammissa visuaalisoinneissa tapauksesta riippuen. Ammattigraafikon tärkeimmäksi työkaluksi kovin moni tekoäly ei silti vielä taivu. Monet alkuvaiheen ongelmat ovat kuitenkin jo parantuneet, vaikka tyypillisesti viimeistelyyn tarvitaan edelleen ammattitaitoista kuvankäsittelyä.

"Aiemmin tekoälytyökaluilla on ollut vaikeaa parantella kuvia iteratiivisesti eli askel askeleelta. Nyt nämäkin ominaisuudet ovat kehittyneet ja työkaluilla voi jo aika hyvin muokata vain yhtä yksityiskohtaa kerrallaan. Näin ne alkavat olla jo ammattilaisillekin uudella tavalla hyödyllisiä", Aleksi Ahjopalo kertoo.



"Timanttinen visuaalinen
tarinankerronta syntyy silti
yhä omalla piirtopöydällä.
Ideat konseptien takana
pitää oivaltaa itse."

Henri Mustonen

Kokeile rohkeasti ja treenaa kehotemuotoilua

AD-kaksikon mielestä tekoälytyökaluissa on paljon potentiaalia joka tapauksessa, niin ammattilaisille kuin muillekin. Tärkeintä on uskaltaa kokeilla, sillä vain niin voi löytää itselleen tehokkaimman tavan tekoälyavusteiseen visualisointiin.

”Yhä useammalla on nyt mahdollisuus toteuttaa visuaalista näkemystään. Parhaat tekijät voivat taas keskittyä entistä enemmän vaativampiin visuaalisiin töihin”, Kaiun graafikot summaavat.

Kehotemuotoilu voi olla monelle graafikolle uusi osa työtä: monessa tekoälytyökalussa kuvia luodaan sanojen ja kielenkäytön avulla. Se vaatii harjoittelua.

”Kuvien luomisessa tosi paljon riippuu siitä, miten taitava on kehotteiden kirjoittamisessa. Sitä on hyvä treenata”, Aleksi Ahjopalo muistuttaa.

"Kuvien luomisessa tosi paljon riippuu siitä, miten taitava on kehotteiden kirjoittamisessa. Sitä on hyvä treenata."

Aleksi Ahjopalo

KAIUN VINKIT:

Milloin kannattaa kertoa, että kuva on tehty tekoälyn avulla?

1. Kun on mahdollisuus, että kuvitus tulkitaan todellisuudeksi.
2. Kun olet muokannut kuvaan mukaan oikeita henkilöitä tekoälyn avulla.
3. Aina, kun haluat lisätä avoimuutta ja läpinäkyvyyttä viestinnässä.



*Kuvassa Midjourney
graafisena suunnittelijana.
Kehote: A portrait of
Midjourney as a human
graphic designer, studio
shot, light beige canvas
background, candid, joyful*

Kuinka kehotat tekoälypohjaisia kuvatyökaluja toimivasti?

Tässä oppaassa antamamme kehotemuotoiluvinkit keskittyvät erityisesti tekstityökaluihin, esimerkiksi ChatGPT:hen tai Microsoftin Copilotiin. Selkeä kieli ja tavoitteiden määrittely konkreettisesti toki toimii myös kuvien tekemisessä. Jos haluat laatia toimivia kehoitteita vaikkapa Midjourneylle, lue alkuun työkalun omat ohjeet huolella. Löydät googlaamalla runsaasti hyviä ohjeita, esimerkkejä ja jopa työkaluja, jotka auttavat laatimaan kehoitteita. ChatGPT:n maksullisessa versiossa on myös DALL-E-pohjainen kuvatuotanto-ominaisuus, jolla pääset helposti visualisoinnin makuun.

2.

**Näin kehotat
uutta työkaveriasi**

Tekoälyhakkeri: Kehotemuotoilu on hallusinoinnin hallintaa

*Tuntuuko siltä, ettet saa tekoälyltä käyttökelpoisia vastauksia?
Mitä hallusinointi tarkoittaa ja miten kielimalli ”ajattelee”?
Tekoälyasiantuntija Ahti Ahde selittää generatiivisen tekoälyn
ja kehotemuotoilun toimintalogiikan.*

Millaisella logiikalla tekoäly vastaa, kun sitä kehoetaan? Kysimme yhdeltä Suomen parhaista tekoälyasiantuntijoista.

Kielimalliasiantuntija **Ahti Ahde** on tehnyt töitä tekoälyn parissa jo ennen kuin sitä nykyisellään oli olemassa. Uraauurtavaksi tekoälyhakkeriksikin kuvattu Ahde tekee työkseen narratiivista tietojen poimintaa (narrative information extraction) suurille suomalaisille firmoille. Tällä hetkellä hän toimii Data Engineerinä Elisan virtuaalivoimalaitosprojektissa.

Ahde on perehtynyt myös tiedon filosofiaan ja kognitiiviseen psykologiaan – vaikkapa siihen, millaista tietoa haluamme vastaanottaa ja miksi. Tekoälyn

kanssa vastaukset eivät usein olekaan sitä, mitä haluamme. Ne voivat olla liian yleisiä, epärelevantteja tai kummallisiakin.

”ChatGPT:n kaltaiset kielimallit ovat yleisiä ja suuria malleja, jotka on opetettu hyvin isolla yleisellä datalla. Kun niitä yritetään tönä uusiin käyttökonteksteihin, ne myös hallusinoivat paljon eli antavat epärelevantteja tai todelta vaikuttavia mutta paikkansa pitämättömiä vastauksia”, Ahde sanoo.

Kehotemuotoilu on keino, jolla käyttäjä voi ohjata kielimallia antamaan halutunlaisia vastauksia.

”Kehotemuotoilu on hallusinoinnin hallintaa”, Ahde kiteyttää.



Kehote: Language Hallucination



Kehote: A shark circling jupiter in space, NASA, stars, realistic, Hubble

”Kielimalleillakin on ikään kuin intuitio, mutta se on puhtaasti tilastollinen.”

Tilastomatikkaa token kerrallaan

Tekoäly on koulutusprosessissaan nielaissut valtavan määrän kielidataa muutamassa hetkessä. Sitä se käsittelee laskemalla ja oppii samalla.

”Kun tehtävänä on vaikkapa jatkaa lausetta, ihmisellä sen täydentävät kokemus ja konteksti eli jonkinlainen kieli-intuitio. ChatGPT:n kaltaisilla kielimalleillakin on ikään kuin intuitio, mutta se on puhtaasti tilastollinen”, Ahde kuvaa.

Ahteen mukaan ChatGPT:n kaltaisille generatiivisille kielimalleille ei ole syötetty kielioppia tai sanajärjestysääntöjä. Valtavasta datasta ne kuitenkin päättävät nämäkin yhteydet varsin nopeasti.

”Ne laskevat aineistosta, mikä token todennäköisimmin tulee seuraavaksi”, hän sanoo.

Ahde kertoo, että tokenit ovat ennustamisen yksiköitä, mallista riippuen sanoja tai niiden osia. Erityisen pitkät sanat pilkotaan yleensä osiin: esimerkiksi

keksitty sana superhypermegajäätelö koostuisi ChatGPT:ssä tokeneista super, hyper, mega ja jäätelö.

”Tokeneita on erilaisia, mutta esimerkiksi ChatGPT ja Bing käyttävät pidempiä tokeneita kuin Google ja BERT”, Ahde sanoo.

ChatGPT:ltä itseltä kysyttäessä se kertoo huomioivansa myös asiayhteyden ennustamisessaan.

”Malli generoi todennäköisimmin seuraavan sanan tai merkin perustuen siihen, mikä sopii parhaiten kontekstiin”, ChatGPT tarkentaa.

Hallusinointi: kun ihmisen ja tekoälyn intuitiot eivät kohtaa

Kielimallikin siis osaa yhdistää tokenit ja sanat kontekstiin – mutta ei välttämättä siihen, jota ihminen on ajatellut. Kun vastaukset ovat erikoisia tai epätosia, mallin sanotaan hallusinoivan.

”Hallusinointi on sitä, kun ihmisen intuitio ei kohtaa kielimallin tilastollisen intuition kanssa”, Ahde selittää.

Ahde sanoo, että vaikka nykyisten kielimallien virheet ovat monimutkaisempia, vanha esimerkki kuvaa hallusinoinnin mekanismeja: varhaisempien kielimallien kanssa saattoi käydä usein niin, että kun käyttäjä pyysi mallilta scifytyylistä tekstiä avaruusaluksista (space ship), lopputuloksessa esiintyi usein hai.

”Syynä olivat koulutusdatan elokuvat: niissä, joissa on ship, on usein myös shark”, hän kertoo.

Malli on siis aina tilastollisesti oikeassa, vaikka se joskus ihmisen mielestä sekoileekin?

"Monesti katsotaan, että 'hyödyllinen fakta' voi olla tärkeämpää kuin absoluuttisesti oikea."

"Juuri näin. Monissa yritysten omissa tekoälymallissa tätä on pyritty ehkäisemään erilaisilla kehyksillä. Ne ohjaavat mallin hakemaan tietoa yrityksen omista lähteistä, kun ne tunnistavat tietynlaisen pyynnön – esimerkiksi tiedustelun aukioloajoista. Yleisesti ottaen käyttäjän paras keino hallita hallusinoitua on kuitenkin muotoilla kehoitteensa hyvin ja tarkistaa faktat", Ahde sanoo.

Kielimallin tehtävä on miellyttää – ja tarjota "hyödyllistä faktaa"

ChatGPT:n kaltaisille yleisille malleillekin on kuitenkin määritelty tietynlainen toimintatapojen pelikirja, joukko system prompteja eli järjestelmäkehoitteita. Ne määrittelevät mallille, mitä se osaa (kirjoittaa vaiheita tarinoita), mitä se ei osaa (tuntea tunteita) ja mitä se ei suostu tekemään (kertomaan ohjeita pommin kokoamiseen).

"Yksi system prompt monessa mallissa on, että miellytä käyttäjää. Se tarkoittaa, että mallit tukevat

käyttajiensä ajattelua enemmän kuin haastavat sitä", Ahde kertoo.

Ahteen mukaan näin on siksi, etteivät ihmiset ole tunnetasolla valmiita kohtaamaan sitä, että heidän ajatteluaan haastetaan. Sellaista tekevä malli on yksinkertaisesti ikävä kokemus ja karkottaa käyttäjät.

"Toinen syy on koulutusdata: jos siinä on aggressiivista kielenkäyttöä, se on usein laadullisesti heikompaa", Ahde sanoo.

Moni tietää, että ainakin tekoälymallin tarjoamat "faktat" kannattaa tarkistaa, sillä malli ei sitä tee. Se katsoo onnistuneensa jo, kun se on antanut käyttäjälleen system promptinsa mukaisen vastauksen.

"On vielä vaiheessa, miten hallusinaatioita käsitellään luotettavasti – ja aina absoluuttista totuutta ei ole. Monesti katsotaan, että 'hyödyllinen fakta' voi olla tärkeämpää kuin absoluuttisesti oikea. Siinä ollaan tiedon filosofian ja etiikan äärellä."

Ahdin

5 + 1 vinkkiä kehotemuotoilijalle:

1. Muotoile kehotteesi hyvin

Käytä selkeää kieltä ja määrittele mallille konteksti, jota tarkoitat. Näin malli hallusinoi vähemmän ja tarjoaa käyttökelpoisempia vastauksia.

2. Kehota osissa ja käytä valmistelevia kehoitteita

Suuri osa malleista ei pysty muistamaan pitkiä ja polveilevia kehoitteita. Siksi saat parempia tuloksia, kun valmistelet mallia valmistelevilla kehoitteilla (priming prompt) ennen varsinaista pyyntöäsi.

3. Tarkista faktat

Pohdi, mihin tekoälyä käytät. Faktatieto kannattaa hakea ja tarkistaa googlaamalla, mutta jos kaipaat ideoita tai apua tekstin tuottamiseen, tekoälymalli on erinomainen apuri.

4. Älä ota sanoillasi kantaa

Sanavalinnoillasi tarjoat mallille viitteitä ajattelustasi, jolloin malli pyrkii antamaan sinulle sitä tukevia vastauksia. Jos haluat neutraaleja vastauksia, vältä ainakin poliittisesti värittyneitä ilmaisuja ja asenteellista kieltä.

5. Tiedosta, että tekoäly muistaa ja miellyttää

Aikaisemmat keskustelusi tekoälymallin kanssa ohjaavat sitä, miten se sinulle vastaa. Jos siis mainitset olevasi töissä IT-firmassa X ja seuraavassa keskustelussa kysyt, ken on IT-firmoista kaunehin, vastaus voi olla jotain muuta kuin objektiivinen arvio.

+ Homma hallussa? Lue lisää!

Jos kehotemuotoilun tutkimus ja kehitetyt menetelmät kiinnostavat enemmänkin, googlaa ainakin nämä: Chain of Thought (CoT), Activity Prompt, ReAct Prompting, Algorithm of Thought (AoT), Least to Most (L2M), Self-Consistency (SC) ja Reflexion Prompting.



Kuva: Ahti Ande

Kehote: A crown made from green jade, isolated on white background. Kuvan väristystä muutettu kuvankäsittelyllä.



Kehotemuotoilun 10 parasta neuvoa

– näin muotoilet toimivia kehoitteita tekstisisältöjen luomiseen

Verkko ja sosiaalinen media vilisevät tekoälyyn ja kehotemuotoiluun liittyviä neuvoja. Tässä listauksessa karsimme vinkkiviidakosta oksat ja rönsyt ja esittelemme kymmenen parasta neuvoa, miten tuottaa laadukkaita tekoälyavusteisia tekstisisältöjä esimerkiksi ChatGPT:llä. Jos luet oppaasta vain yhden osion, lue tämä.

1. Käytä selkeää kieltä

Tekoälysovellukset ymmärtävät ja kirjoittavat suomea jo hämmäntävän hyvin. Varmimman lopputuloksen kuitenkin saat, kun puhut botille selkeällä kielellä. Kerro tekoälylle, mitä haluat sen tekevän ja mitä tietoja ja ohjeita annat sille, esimerkiksi ”annan sinulle esimerkkejä sävystämme”. Käytä ohjeistavia verbejä, vaikkapa ”kirjoita”, ”kerro” tai ”luo”.

2. Määrittele tavoite, rooli, konteksti ja yleisö

Tavoitteen, roolin ja kontekstin määritteleminen ohjaa tekoälyä tuottamaan sisältöä, joka on relevanttia ja sopii käyttötarkoitukseesi. Jos esimerkiksi annat tekoälylle roolin ”viestinnän asiantuntija”, se tuottaa luultavasti erilaista sisältöä kuin ”tietokoneohjelmoijana”. Tekoälylle kannattaa myös määritellä yleisö, jolle roolia esitetään.

3. Käytä kysymystekniikkaa

Kun tarkennat tavoitettasi, voit pyytää siihenkin tekoälyn apua. Tekoäly on taitava listaamaan sinulle tarkentavia kysymyksiä, joihin vastaamalla voit saavuttaa hyvän lopputuloksen tehokkaasti.

Kokeile kehottaa esimerkiksi näin: ”Olet viestinnän asiantuntija ja tehtävänäsi on laatia uutiskirjekutsu webinaariin, jossa esitellään kriisiviestinnän parhaita käytäntöjä. Esitä minulle kysymykset, joihin tarvitset vastaukset tehtävääsi varten”. Kun tekoäly on kysynyt sinulta kysymykset (todennäköisesti kohdeyleisöstä, kontekstista ja vastaavista) ja olet vastannut niihin, voit antaa tekoälylle luvan kirjoittaa kutsun.

4. Alusta huolessa

Ennen varsinaista kehotetta tekoälylle kannattaa antaa muutamia valmistelevia kehoitteita (priming prompt). Ne auttavat tekoälyä hahmottamaan oikean kontekstin ja ymmärtämään tulevan roolinsa paremmin.

Alustavissa kehoitteissa voit kertoa esimerkiksi seuraavanlaisia asioita:

- tekstisi tavoite (saada ihmisiä ilmoittautumaan webinaariin),
- tekstilaji (uutiskirjekutsu)
- summittainen pituus (esim. kolme tekstikappaletta)
- kohdeyleisö (organisaatioiden viestijät ja johtajat)
- konteksti ja aihe (kriisiviestintä, viisi parasta käytäntöä)
- avainsanat (aihepiirin sanat, jotka haluat mukaan)
- tyyli ja sävy.

Tiivistikö tekoäly tekstiäsi liikaa? Jos haluat hallita paremmin prosessia, kokeile työstää tekstiä osissa. Syötä siis tekstiä kappale kerrallaan ja kerro, millaista tiivistystä kaipaat. Lopuksi voit pyytää tekoälyä kasaamaan uuden tekstin tiivistetyistä kappaleista.

5. Kehota osissa

Jos olet hyvä haastattelemaan ihmisiä, vuorovaikutus tekoälyn kanssa ei ole kummempi juttu. On jaksettava kaivaa, koska harvoin parhaat helmet nousevat pintaan ensimmäisellä kysymyksellä. Myös tekoälylle kehoitteet kannattaa esittää pala kerrallaan. Älä siis paisuta ensimmäistä kehotetta liikaa ja odota, että kerralla tulee valmista.

Tekoälyn kanssa työskenteleminen on iteratiivinen prosessi – opit siis tarkentamaan toiveitasi vaihe kerrallaan. Jos ja kun et todennäköisesti ole tyytyväinen ensimmäiseen versioon, kehota lisää ja esitä jatkokesymyksiä! Jos yrittäminen venyy pitkäksi, kertaa tarvittaessa tavoitteet ja tarkenna niitä.

Voit myös ketjuttaa kehoitteitasi: pyydä ensin esimerkiksi blogin otsikko, sen pohjalta päänäkökohdat, niiden pohjalta väliotsikot, niiden pohjalta koko teksti ja lopuksi vaikkapa tekstistä tiivistetyt somejulkaisut eri kanaviin.

6. Tarjoa esimerkkejä

Jos delegoit työkaverille työtehtävän, yleensä kerrot, millaista sisältöä aikaisemmin on tehty. Saatat antaa jonkin tekstin malliksi. Myös tekoälyn kanssa esimerkkien antaminen parantaa usein lopputulosta.

Mieti siis, millaista pohjatekstiä voit antaa tekoälylle. Voit antaa sille esimerkiksi otsikon, aloituslauseen, tekstinpätkän, avainsanoja tai kysymyksiä, jotka ohjaavat sen kirjoittamista.

Voit esimerkiksi kokeilla niin kutsuttua Few-shot prompting -tekniikkaa: Voit antaa vaikkapa muutaman esimerkin somepostauksesta ja sen jälkeen kehottaa tekoälyä tuottamaan samankaltaisia lisää.

7. Muista sävy

Saamasi vastauksen sävyä voi värittää jo se sävy, jolla itse puhuttelet tekoälyä. Itse kehoitteessa kannattaa vielä määritellä, miltä haluat lopputuloksen kuulostavan. Esimerkeistä on myös aina apua. Muuten tekoälyn rento tai hauska, jota sinä itse ajattelet.

”Moikka tekoäly! Kirjoitetaanko blogiteksti yhdessä? Leikitään, että olet asiantunteva viestinnän suunnittelija. Kirjoita blogi kevyen ironisella ja hausalla, mutta selkeällä sävyllä aiheesta...”

Joissain työkaluissa voit jo etukäteen antaa tekoälylle ohjeita, joita toivot sen noudattavan kaikissa keskusteluissa. Esim. ChatGTP:n vakio-ohjeissa (custom instructions) voit määritellä, miten toivot tekoälyn puhuvan sinulle.

Lue sivulta 28 tarkemmin, miten saat tekoälyn käyttämään oikeaa sävyä ja puhumaan brändiä.

8. Hapotestaa sisältöä

Kun olet saanut tekstin kasaan, voit etsiä siitä parannettavia kohtia tekoälyn avulla. Pyydä tekoälyä eläytymään kohdeyleisösi roolin, tarkastelemaan tekstiäsi kriittisesti ja sitten esittämään kysymyksiä tai parannusehdotuksia. Voit tietenkin hyödyntää tekoälyä myös sisällön oikolukemisessa tai rakenteen kommentoinnissa: Missä on löysää, mikä kaipaisi tarkennuksia?

9. Tiedosta lähdeaineiston vääristymät ja rajoitukset

Tutki huolella kaikki sisältö, jonka tekoäly tuottaa. Se on koulutettu verkkosisällön avulla ja heijastaa oppimaansa, joten kriittinen tarkastelu erilaisten vinoumien varalta on tärkeää.

Huomaatko tekstissäsi stereotypioita tai lokeroivia tai jopa loukkaavia sanavalintoja ihmisistä? Voit kehottaa tekoälyä huomioimaan diversiteetin, tasa-arvon ja inklusion paremmin, kun kerrot sille, millaisia toimijoita, adjektiiveja ja kuvastoja toivot.

Tiedosta aina, mihin asti käyttämäsi työkalun tiedot ulottavat. Pystyykö työkalu selvittämään tietoja reaaliaikaisesti verkosta?

10. Viimeistele ihmisälyllä

Hyväksy, että tekoäly on tukiäly. Vastuu tekstistä ja sen viimeistelystä on sinulla. Joskus viimeistely voi olla kielipin korjaamista ja kömpelöiden rakenteiden oikomista, joskus taas rosoisuuden ja luomukielen lisäämistä.

Nyt olet opiskellut periaatteet! Kokeile seuraavaksi kehottamista käytännössä vaikkapa näin:

Moi [työkalun nimi]! Ota rooliksesi [täydennä rooli]. Annan sinulle pian tehtäväksi [täydennä tehtävä]. Kertoisitko, millaisia tietoja tarvitset suorittaaksesi tehtävän? Kun olen vastannut kysymyksiisi, annan sinulle luvan suorittaa tehtäväsi.

Muista kerryttää omaa työkalupakkiasi rauhassa kokeillen ja testaillen – kukaan ei tule kehotemuotoilussa valmiiksi, sillä tekoäly kehittyy jatkuvasti.

Muista myös turvallisuus, faktantarkistus ja vastuu!

Lue vastuista ja tekijänoikeuksista [sivulta 32](#) ja Ole ihmisiksi -pelisäännöt [sivulta 38](#).

Tekoäly on tukiäly

Erityisesti viestinnässä se on parhaimmillaan apuri, ei laadukkaiden sisältöjen taikuri. Jos tekoälyn hyödyntäminen näkyy lopputuloksessa, kannattaa miettiä, onko tuotos riittävän laadukas käyttötarkoitukseensa.

Tämän tekstin vinkit on koottu Kaiun Hannele Hautaniemen ja Salla Syrmanin testailujen perusteella. Myös tekoälyapuri on osallistunut työhön.



Jade sceptre, isolated on white. Kuvan väritystä muutettu kuvankäsittelyllä.

Äänensävy: Puhuuko tekoäly äänellä, jonka kohderyhmäsi kuulee?

*Kun tekoälyn käyttö yleistyy, kaikki kanavat pursuavat pian tasapaksua, tekoälyn tuottamaa sävytöntä puuroa. Kaiun markkinoinnin ja sisältöjen johtajat **Salla Syrman** ja **Elisa Ylinen** vinkkaavat, kuinka saat brändisi viestit erottumaan.*

Jos olet käyttänyt generatiivista tekoälyä, olet saattanut yllättyä siitä, miten laadukasta tekstiä tekoäly jo tuottaa. Monesti kielivirheitäkin on vähemmän kuin keskivertoihmisellä – erityisesti, jos pyydät tekoälyä tarkistamaan kieliasun.

Tekstin käyttökelpoisuus ja laadukkuus riippuvat kuitenkin siitä, miten hyvin suunnittelet tekstisi tavoitteet ja miten muotoilet kehoitteesi. Yksinkertaiset tavoitteet on helpompi saavuttaa. Tekoälyn saa vaittomammin kirjoittamaan toimivan viestipohjan asiakastutkimukseen kuin toimitusjohtajan omaperäisen näkemyskirjoituksen mediaan.

Kirjoitapka itse tai laitatpa tekoälyn hommiin, yksi asia pysyy: onnistuneessa viestinnässä ei ole kyse vain siitä, *mitä* sanomme, vaan myös siitä, *miten* sen sanomme. Jokaisesta tekstistä välittyä aina jokin sävy. Se

herättää lukijan päässä mielikuvia siitä, miten suhtaudumme häneen ja muuhun maailmaan. Oikea sävy auttaa tekemään tekstistä ymmärrettävän ja vaikuttavan.

Siksi äänensävy tai tone of voice on tärkeä viestinnällinen valinta. Haluammeko kuulostaa ystävälliseltä, asialliselta, rennolta, leikkisältä vai ihan joltain muulta? Millainen äänensävy tukee brändimme tavoitteita, vahvistaa yhteenkuuluvuutta ja erottaa kilpailijoista? Kuka olemme ja haluamme olla?

Miten saamme tekoälyn puhumaan brändiä?

Olet todennäköisesti huomannut, että tekoälyn tuotokset kuulostavat lähtökohtaisesti kovin samankaltaisilta, neutraalin ystävälliseltä. Kun tekoälyn käyttö yleistyy, pian kaikki kanavat pursuavat tasapaksua tekoälyn tuotosta. Kuinka brändisi voi erottua sävyllään?

Suosituksemme:

1. Määrittele äänensävy konkreettisesti ja kuvailevasti

Jotta voit ohjeistaa tekoälyä – tai yhtä lailla ihmiskollegojasi – tuottamaan brändisi äänensävyyn mukaista tekstiä, tarvitset käytännönläheisen äänensävyohjeen. Aivan liian usein äänensävy jää muutaman adjektiivin tasolle brändioppaan loppupuolella. Ympäripyöreät ”kirjoita ystävällisesti ja napakasti” -ohjeet eivät auta, kun sävyä pitäisi osata käyttää arjessa.

Hyvä äänensävyopas ottaa kantaa tärkeisiin kielellisiin valintoihin sanastosta tyyliin ja tarjoaa riittävästi esimerkkejä.

Miten sävy käytännössä rakentuu? Jos ette ole tehneet sävyopasta aiemmin, suosittelemme lämpimästi ottamaan työhön mukaan sekä henkilöstön edustajia että asiakkaita. Näin varmistatte, että sävy tuntuu omasta porukasta aidolta ja puhuttelee kohderyhmiä. Oppaaseen voi yhdistää myös eri asiakaspersoonia ja kuvailla, miten sävyä pitää mukauttaa eri käyttötarkoituksiin.

Voitte myös käyttää tekoälyä apuna määrittelytyössä: se voi analysoida tekstejä ja tunnistaa teksteissä toistuvia piirteitä.

Kun opas on valmis, alkaa sävytyön tärkein vaihe: valmennus. Paraskaan ohje ei nimittäin auta, jos se vain makaa odottamassa käyttäjiään muiden tärkeiden ohjeiden rinnalla. Valmenna oppaan sisältö kaikille niille, joiden pitää osata viestiä sävyn mukaan. Erityistreenejä kannattaa järjestää niille, jotka hyödyntävät tekoälyä runsaasti viestinnässä.





2. Kun muotoilet kehoitteita, anna tekoälylle riittävän yksityiskohtaista tietoa

Kun brändillesi ominaisen äänensävyyn ainekset ovat tiedossa, seuraavaksi se pitää osata viestiä tekoälylle. Anna siis tekoälylle riittävän yksityiskohtaista tietoa sävyyn liittyvistä tavoitteistasi.

Työkalut kehittyvät koko ajan, ja hyvin pian meillä on käytössä organisaatiokohtaisia tekoälyjä, jotka pystyvät hyödyntämään aiemmin annettuja ohjeistuksia. Kehotteiden laatiminen helpottuu, kun tekoäly muistaa valmiiksi sävyohjeet ja kehitty jatkuvasti niiden käyttäjänä.

Jos haluat saada nopean käsityksen, millaisia sävyohjeita tekoäly tarvitsee, kokeile soveltaa seuraavaa muistilistaa vaikkapa ChatGPT:lle:

- **Yleishuvaus:** Kuvaa brändisi äänensävy mahdollisimman tarkasti. Millainen tunne siitä välittyy? Mitä se on ja ei ole? Keneltä se kuulostaa?
- **Esimerkit:** Anna tekoälylle konkreettisia esimerkkejä, jotka havainnollistavat tavoittelemaasi sävyä.
- **Termit ja sanasto:** Kerro, jos tekoälyn tulisi huomioida brändisi käyttämä erityinen sanasto tai ilmaisut.
- **Tavoitteet ja kohderyhmä:** Mikä on kohderyhmäsi ja mitä haluat viestiä heille? Konteksti auttaa tekoälyä.

"Onnistuneessa viestinnässä ei ole kyse vain siitä, *mitä* sanomme, vaan myös siitä, *miten* sen sanomme."

3. Tutki tekstit ihmissilmän ja anna tekoälylle palautetta

On tärkeä muistaa, että tekoäly tarvitsee avukseen valppaat ihmissilmät. Anna tekoälylle palautetta siitä, mikä toimii ja miten sävyä pitää hienosäätää. Voi olla, että joudut antamaan palautetta useita kertoja. Ole siis kärsivällinen.

Ennen kuin julkaiset tekstit, tarkista sisältö kriittisesti ja katso, miten sävyä pitää muokata käyttötarkoitusta varten. Hyväksy tämä tarkistusvaihe osana prosessia. Tekoäly on työkalu, ei viestintätiimin itsenäinen jäsen.

Hyväksy se, ettei tekoäly ymmärrä sävyn vivahteita kuten ihminen. Ajattele sitä apurina, jonka työjälkeä ihmisläyn kuuluukin hioa.

4. Huolla sävyä jatkuvasti ja pidä ihmiset sekä tekoäly kartalla muutoksista

Brändin äänensävy tarvitsee säännöllistä huoltoa. Mikä todistetusti puhuttelee kohderyhmiämme? Mikä toimii, mikä ei? Tapahtuuko viestintäympäristössä muutoksia, jotka vaikuttavat äänensävyvalintoihimme? Millaisia uusia esimerkkejä tarvitsemme, jotta kaikki – ihmiset ja työkalut – ymmärtävät sävyn mahdollisimman hyvin?

Poimi itsellesi talteen tekstejä, jotka toimivat hyvin ja keräsivät vaikkapa paljon reaktioita somessa. Mikä teki niistä onnistuneita? Mikä niissä herätti kiinnostuksen ja puhutteli? Millaiset kielelliset valinnat tekivät niistä oivaltavia? Käytä hyvien esimerkkien pankkiasi apuna, kun haluat antaa tekoälylle entistä osuvampia kehoitteita.

Bonusvinkki: Aitous ja rosoisuus nouseva trendi myös äänensävyssä?

On mielenkiintoista nähdä, millaisiksi kohderyhmien mieltymykset muuttuvat tekoälyn lyötyä kunnolla läpi. Jos verkko pursuaa siloteltuja, tekoälyltä haikahtavia tekstejä, alkaako meitä silloin viehättää rosoisempi ja inhimillisempi äänensävy?

Tämä kehitys alkaa näkyä jo visuaalisessa viestinnässä, kun täydelliset tekoälykuvat nousevat filttörytjen ihmiskuvien rinnalle. Aitoudella voi erottua. Ennustamme, että sama on edessä myös teksteissä. Luomu herättää luottamuksen.

Nyt on tärkeä hetki olla hereillä paitsi tekoälyn mahdollisuuksissa myös omien kohderyhmien kuuntelussa. Mitä he haluavat vuorovaikutukselta kanssamme? Mikä heitä puhuttelee? Millaista ääntä he mieluiten kuuntelevat?

Salla Syrman

Valmentaja, osakas,
markkinointijohtaja
Kaiku

Elisa Ylinen

Johtaja, sisällöt
Kaiku

Älä ole copycat

– jututimme juristia tekoälystä ja tekijänoikeuksista

Tekoälysovellukset tuottavat periaatteessa aina uutta sisältöä.

Joskus mukaan voi kuitenkin päätyä myös pätkiä tai paloja jotakin jo olemassa olevaa. Tekoälyyn perehtynyt juristi kannustaa tekoälyn käyttöön, kunhan perusasiat käyttöehdoista ja tekijänoikeuksista ovat ensin hallussa.

Kehotat tekoälyä luomaan sinulle kirjan aloituksen. Se alkaa: ”*Alussa olivat suo, kuokka – ja Jussi*”.

Joskus on ilmeistä, että tekoäly on sisällyttänyt tuotokseensa pätkiä tunnetuista teoksista. Kukaan meistä ei olekaan ahminut yhtä paljon kirjoja, nettisivuja, blogeja ja artikkeleita kuin vaikkapa ChatGPT. Siksi on käytännössä mahdotonta tietää, onko tekoälyn tarjoama sisältö jo olemassa jossain joko sellaiseenaan tai osittain.

Voiko tietämättään siis syylistyä plagiointiin, kun julkaisee tekoälyllä tuotettua sisältöä? Kenellä on vastuu? Saavatko muut jakaa luomaani sisältöä omanaan? Teimme kuten näissä tilanteissa kuuluu ja soitimme juristille.

Tekoälyllä ei ole tekijänoikeuksia – mutta ei vastuutakaan

Soittoomme vastaa liikejuridiikkaan erikoistuneen Legal Folks -lakitoimiston perustajaosakas ja toimitusjohtaja **Antti Ikonen**. Ikonen kouluttaa esimerkiksi IT- ja media-alan ammattilaisia tekoälyyn

liittyvistä juridisista kysymyksistä. Miksi tiedät niin paljon tekoälystä, Antti?

”Sekä oman mielenkiinnon että asiakkaiden vuoksi. Teemme paljon töitä tekijänoikeuksiin ja immateriaalioikeuksiin painottuvien alojen, kuten median, tuotantoyhtiöiden ja IT-yritysten kanssa. Tekoäly koskettaa kaikkia, mutta erityisesti heitä”, Ikonen kertoo.

Ikosen mukaan lainsäädäntö ja oikeustapaukset laahaavat aina hieman teknologian perässä.

”Tekoäly kehittyy poikkeuksellisen kovaa vauhtia. Siksi siihen liittyvä juridiikka vaatii paljon tapauskohtaista tulkintaa”, hän sanoo.

On kuitenkin kaksi asiaa, jotka määrittävät vastuita ja oikeuksia: sovellusten käyttöehdot ja tekijänoikeuslaki. Näistä ensimmäinen rajoittaa sisällön käyttöä yleensä vähemmän.

”Esimerkiksi ChatGPT:ssä luodun sisällön oikeudet jäävät käyttöehtojen perusteella palvelun käyttäjälle, ja sisältöä saa käyttää niin yksityisesti kuin kaupallisesti. Se toki tarkoittaa, että myös vastuu sisällön jakamisesta ja mahdollisista tekijänoikeusrikkomuksista jää käyttäjälle ja hänen yritykselleen”, Ikonen kertoo.



Kehote: A man digging in an vast swamp with a pick, Finland 1800s, dispare, solitude, painting in the style of Eero Järnefelt



Kehote: *Man and horse*

Tekijänoikeus syntyy, kun teoskynnys ylittyy

Tekijänoikeuslainsäädäntö sen sijaan voi rajoittaa tekoälyllä tuotetun sisällön käyttöä käyttöehtoja enemmän. Jos tekijänoikeus syntyy, se syntyy aina luonnolliselle henkilölle.

”Teoskynnyksen tulee ylittyä. Se ylittyy, kun luotu teos on riittävän omaperäinen. Jos omana jaetussa sisällössä on liikaa yhtymäkohtia olemassa olevaan teokseen, voi kyseessä olla tekijänoikeusrikkomus. Tähän voi syyllistyä käyttäjä tai yritys, jonka työntekijänä sisältö on luotu”, Ikonen selittää.

Ikosen tietojen mukaan Suomessa ei vielä ole ollut ennakkotapauksia tästä. Toki seuraamukset ja tarve lähteä raastupaan olisivat erilaisia sen mukaan, onko sisältöä käytetty laajasti hyväksi kaupallisesti vai vaikkapa sisäisessä viestinnässä tai koulutuksessa.

”Maailmalla tapauksia on ollut vireillä. Esimerkiksi Getty Images on haastanut tekoäly-yhtiöitä oikeuteen, mutta se on liittynyt tekoälyn kouluttamiseen tekijänoikeuslain alaisella sisällöllä eikä tekoälyllä generoidun sisällön jakamiseen”, Ikonen kertoo.

Suhtautuminen tekoälyllä luotujen teosten tekijänoikeussuojaan vaihtelee eri maissa. Yhdysvalloissa niin tekijänoikeusvirasto kuin tuomioistuimetkin ovat toistaiseksi linjanneet, että tekoälyllä luodut teokset eivät saa tekijänoikeussuojaa, koska ihmisen luomistyön osuus katsotaan riittämättömäksi. Kiinalainen tuomioistuin puolestaan myönsi hiljattain tekoälyllä tuotetun teoksen tekijälle tekijänoikeussuojaa ja velvoitti tekijänoikeutta loukanneen henkilön maksamaan korvauksia. Inhimillistä luomistyötä riittivät osoittamaan ihmisen laatima tekstikehote ja kuvan valitseminen tekoälyn tuottamista ehdotuksista.

Kukaan ei luo tyhjiössä

Mikä sitten on riittävän omaperäistä? Ikosen mukaan tämä on tekoälykontekstissa se hankala ja vielä sääntelemätön osuus.

”Juridisesti teos on riittävän omaperäinen, kun se on vaatinut merkittävää luovaa panosta tekijältään. En nyt kovin ärhäkästi lähtisi oikeuteen puolustamaan esimerkiksi tekoälyllä luomaani kuvaa, jos kehotteenani on ollut ’piirrä mies ja hevonen’. Tällöin oma panokseni ei ole kovinkaan luova, vaikka kehotteen perusteella syntyisikin omaperäinen piirros”, Ikonen pohtii.

Toki tilanne voi olla toinen, jos joku kopioi teoksen ”Mies ja hevonen” sen luoneen yrityksen verkkosivuilta, vaikka käyttöehdoissa on kielletty sisällön jakaminen ilman lähdeviitettä. Sisällön jakaja voisi syyllistyä rikkomukseen, vaikka se ei olisikaan tekijänoikeudellinen.

Ikosen mukaan myös vaikutteiden ja lähdemateriaalien käyttö inspiraationa on sallittua, sillä kukaan ei luo tyhjiössä – ei varsinkaan tekoäly.

”Jokaisen on arvioitava itse, onko vain hienosäätänyt vanhaa vai luonut sen pohjalta jotain uutta ja luovaa”, Ikonen sanoo.

No, summataan: uskaltaako tekoälyä käyttää sisällön ja kuvien tuotannossa?

”Vaikka juristi olenkin, on vaikea nähdä, että vielä täsmentymättömät säännöt estäisivät mielekästä käytöstä. Varovaisuusnäkökulma kannattaa pitää mielessä, mutta muuten tekoälysovelluksia kannattaa ilman muuta hyödyntää omassa työssä”, Ikonen vastaa.



Kehote: Business man shouting in the middle of Kuopio market square

Antin

3 + 1 vinkkiä tekoälyn vastuulliseen käyttöön



Kuva: Jesse Väänänen, Snou Creative Oy

1. Inspiroidu ja luo uutta, älä vanhaa

Älä sisällytä kehoitteeseesi sisältöä, jonka tiedät valmiiksi olevan tekijänoikeuksien alaista, kuten pitkiä tekstinpätkiä teoksista tai CC-lisensioimattomia kuvia. Jos lopputuloksessa on paljon yhtymäkohtia alkuperäiseen, aineiston lähde on hyvä mainita, esimerkiksi ”Täällä Pohjantähden alla -teoksen inspiroima”. Inspiraation lähde on varmempaa kertoa myös, vaikka teoksesi olisi selkeästi uusi ja omanlaisensa.

2. Jos sisältö epäilyttää, tee hakukonehaku

Jos epäily herää, kannattaa ennen julkaisua tarkistaa esimerkiksi kevyellä Google-haulla, löytyykö netistä yhtymäkohtia tekoälyn tarjoamaan sisältöön. Usein lähteen löytäminen ei ole mahdollista, mutta haku ei toisaalta vie monta sekuntia.

3. Mainitse tekoäly, kun julkaiset sillä tuotettua sisältöä

On hyvän tavan mukaista mainita, että teksti tai kuva on ”tuotettu tekoälyä hyödyntäen” tai ”osittain tekoälyn avulla”. Parhaassa tapauksessa saatat rajata näin myös omaa vastuutasi tekijänoikeusrikkomusten varalta. Lähteen ilmoittamiseen velvoittaa osaltaan myös tuleva tekoälysäädös.

+ Pidä salaisuudet

Joskus muut tekoälyn käyttäjät syöttävät vahingossa tekoälylle edustamiensa yritysten liikesalaisuuksia. Jos tekoäly tarjoaa salaisen oloista sisältöä, laita silmät kiinni ja kädet korville – äläkä ainakaan julkaise tietoa eteenpäin. Tiedon jakamisesta olet vastuussa sinä, ei tekoäly.

Millaista salaista sisältöä tekoälylle ei kannata jakaa?

Antti komppaa kuopiolaistaustaisena Kaiun nyrkkisääntöä: ”Älä kerro tekoälylle sitä, mitä et huutaisi Kuopion torilla”. Lue lisää tekoälyn peruspelisäännöistä [sivulta 38](#).

Ole ihmisiksi

– tekoälyn käytön peruspelisäännöt

Paras neuvo tekoälyyn liittyvissä vastuu- ja turvallisuuskysymyksissä on: ole ihmisiksi. Tekoäly ei sitä nimittäin ole, ja vastuu on aina sinulla sen käyttäjänä. Kun muistat viisi peruspelisääntöä, voit kuitenkin käyttää tekoälyä työssäsi huoletta.

1. Muista, että vastuu on ihmisellä

Vastuu tekoälyllä luodun sisällön julkaisemisesta on sinulla ja edustamallasi yrityksellä – ei botilla, kielimallilla tai sen luoneella yrityksellä.

2. Älä kerro tekoälylle sitä, mitä et huutaisi Kuopion torilla

Huutaisitko asiasi ääneen torilla? Jos et, älä kerro sitä tekoälyllekään. Älä siis syötä luottamuksellista tai muuta salaista ja julkaisematonta tietoa mihinkään avoimeen työkaluun. Ideoita ja tekstejä voit pallotella myös ilman, että syötät asiakasorganisaatiosi nimeä tai tietoja. Kunnioita myös ihmisten oikeutta tietosuojaan ja omiin tietoihinsa.

3. Tarkista faktat sekä vinoumat ja mieli, mihin käytät

Osa tekoälysovelluksista on yhteydessä hakukoneeseen ja saa tietonsa reaaliajassa, mutta tietojen oikeellisuutta se ei takaa. Tekoälymallin tarjoamat ”faktat” kannattaa aina tarkistaa, sillä malli ei sitä tee. Tekoäly ei siis ole ”fakta-automaatti”, mutta voi toki esimerkiksi nopeuttaa tiedonhakua antamalla osviittaa siitä, mitä asioita kysymääsi ilmiöön ainakin liittyy. Tarkkaile valppaasti myös vinoumia – tekoälyn tuottaman sisällön sävyyn vaikuttaa se, millaisella materiaalilla sitä on opetettu.

4. Kunnioita tekijänoikeuksia

Tekoälyn luoma sisältö pohjautuu sen opetusdataan ja voi siksi ainakin teoriassa sisältää pätkiä jotakin olemassa olevaa. Monissa työkaluissa on toki myös erilaisia plagioinnin tunnistusohjelmia, jotka pienentävät riskiä, mutta omalla toiminnallasi voit pienentää sitä edelleen. Sinun on syytä tuntea myös käyttämäsi työkalun ehdot ja tekijänoikeuspolitiikka.

5. Ole avoin tekoälyn käytöstä

Kerro tekoälyn käytöstä esimerkiksi kuvissa ainakin silloin, kun tekoälyllä luotu kuva on sekoitettavissa todellisuuteen. Muutenkin avoimuus on hyvästä – voit kertoa myös tekstisi, puheesi tai minkä tahansa tekoälyn avulla luomasi sisällön yhteydessä, että olet käyttänyt apunasi tekoälyä.

Tarkempia ohjeita tekoälyn eettiseen käyttöön viestinnässä löydät muun muassa kansainvälisen viestintätoimistoliiton ICCO:n suomalaisvoimin valmistellusta julkaisusta Principles for Ethical Use of AI in Public Relations.

3.

**Treenaa
– aloita työkaveruus
näin!**



Kehote: Clay on a spin wheel hands covered in wet clay

Kädet tekoälysaveen!

Haluatko oppia hyödyntämään generatiivista tekoälyä viestintätyössä? Pääset vauhtiin näillä seitsemällä helpolla harjoituksella, jotka laadimme yhteistyössä ChatGPT:n kanssa. Harjoitukset havainnollistavat tekstiä tuottavan tekoälyn erilaisia ominaisuuksia.

Yleisiä ohjeita

- Varaa harjoitteluun riittävästi aikaa, vaikkapa puolitoista tuntia kerrallaan.
- Älä tyydy ensimmäiseen tulokseen. Anna tekoälylle korjaavaa palautetta ja katso, miten tuotoksen laatu kehittyy.
- Voit myös kysyä tekoälyltä, millaisia lisätietoja se tarvitsee voidakseen suorittaa tehtävän mahdollisimman hyvin.
- Kirjaa muistiin havaintosi. Missä asioissa tuotoksen laatu yllätti positiivisesti? Missä taas tekoäly tuntui hömpelöltä? Miten antamasi palaute vaikutti?
- Voit antaa saman tehtävän eri tekoälysovelluksille – esimerkiksi ChatGPT, Copilot tai Gemini – ja katsoa, millaisia eroja tuotoksiin syntyy.

Harjoitus 1: Bränditarinoiden taikuri

Tätä havainnoimme: Tutustu tekoälyn kykyyn yhdistää eri elementtejä luovasti ja tuottaa yllättäviä sisältöjä.

Ohjeet: Valitse kolme sanaa, jotka liittyvät brändiisi. Pyydä tekoälyä luomaan lyhyt tarina, joka yhdistää nämä sanat.

Harjoitus 2: Kohderyhmäkuiskaaja

Tätä havainnoimme: Testaa, miten hyvin tekoäly kykenee tunnistamaan kohderyhmäsi tarpeet ja mukauttamaan viestinnän siihen.

Ohjeet: Kerro tekoälylle vapaamuotoisesti kohderyhmästäsi, sen kiinnostuksista ja toimivasta viestintätyylistä. Pyydä sen jälkeen muokkaamaan jokin olemassa oleva somepostaus kohderyhmälle toimivaksi.

Harjoitus 3: Vuorovaikutteinen tarina brändin äänensävyllä

Tätä havainnoimme: Kokeile, miten hyvin tekoäly saa kiinni brändisi äänensävyä.

Ohjeet: Kerro tekoälylle, että haluat sen mukautuvan käyttämäsi äänensävyyn. Kerro, että kirjoitatte yhdessä tarinan, jota kumpikin kirjoittaa aina kolme virkettä kerrallaan. Sinä aloitat. Kirjoita korostetusti brändin äänensävyllä ja katso, miten tekoäly vastaa.

Harjoitus 4: Tekstikameleontti

Tätä havainnoimme: Katso, miten tekoäly kykenee säilyttämään ydinviestit ja laatimaan erilaisia tekstityyppejä nopeasti.

Ohjeet: Anna tekoälylle olemassa oleva, yksinkertainen teksti. Pyydä sitä laatimaan tekstistä kolme eri versiota, esimerkiksi somepostaus, blogikirjoitus ja asiakastiedote.

Harjoitus 5: Tiedon tiivistäjä

Tätä havainnoimme: Tehtävä keskittyy tekoälyn kykyyn analysoida tekstiä ja erottaa sen tärkeimmät asiat.

Ohjeet: Kopioi tekoälylle uutisartikkeli ja pyydä sitä tiivistämään artikkelin pääkohdat kolmella lauseella.

Harjoitus 6: Kielikuvien kutoja

Tätä havainnoimme: Tehtävä osoittaa, miten tekoäly voi ideoida metaforia ja vertauksia tekstiin.

Ohjeet: Etsi esimerkki, jota haluaisit havainnollistaa vertauksella, esimerkiksi ”IT-järjestelmä valmistui aikataulussa ja budjetissa”. Pyydä tekoälyä luomaan vertaus tai metafora, joka kuvaa samaa asiaa vaikuttavasti.

Harjoitus 7: Kansainvälinen slogannikkari

Tätä havainnoimme: Tämä tehtävä osoittaa, miten tekoäly voi ideoida sloganeja erilaisiin aiheisiin ja kääntää ne eri kielille.

Ohjeet: Pyydä tekoälyä ottamaan rooli, jossa se on palkittu mainostoimiston luova suunnittelija. Sen tehtävä on tehdä tuotteellesi ja yrityksellesi sloganeja suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi, aina kolme kappaletta kerrallaan.

Lisää treeniä?

*Järjestetään sinulle ja työkavereillesi tekoälytreenit Kaiun tapaan!
Lue lisää oppaan [sivulta 56](#).*

Kokeile tekoälyä viestintätöyssä esimerkiksi näissä

Sisältöjen hahmottelu ja ideointi: ”Haluan kirjoittaa blogin aiheesta x. Listaa näkökulmat ja asiat, joita blogissa olisi hyvä käsitellä.”	Sisältökonseptit ja -suunnitelmat	Tiivistys- ja editointiapu, versiointi (esim. tiedotteesta somepostaukseksi)	Vaihtoehdot: otsikot, kielikuvat, ilmaisut...
Tekstien selkeyttäminen	Tekstien SEO-optimointi	Palautteet sisällöistä, analyysit (esim. asiakaspalautteista, somepostautusten sävystä)	Kriittinen kommenttikaveri (esim. pyydä opponoimaan ja haastamaan)
Äänensävyn muokkaaminen kohderyhmälle	Ydinasioiden poimiminen ja listaus pitkistä teksteistä, tiedon kahlaaminen	Aineiston (esimerkiksi työpajan ideoiden tai asiakaspalautteiden) ryhmittely ja luokittelu	Ohjeiden luominen ja selkeyttäminen
Verkkosisällön haravointi tehokkaasti (pyydä linkit ja varmista, että sisältö on relevanttia)	Raakakäännökset ymmärtämisen tueksi	Termien selittäminen (”selitä lyhyesti maallikolle”)	Tekoäly vertaistukena: se ehtii, jaksaa ja kuuntelee silloinkin, kun ihmiskollegat ovat liian kiireisiä!

Erään sisällöntuottajan tekoälytarina

*Herättääkö tekoäly vastarintaa? Pelottaako töiden menetys? Eikö millään jaksaisi tällaista hypeä ja perehtymistä nyt? Samanlaisia ajatuksia pyöri viestintäkonsultti **Hannele Hautaniemen** päässä, kun tekoäly saapui työpaikalle.*

Onpa ollut hauska tutustua, generatiivinen tekoäly! Tai no, ihan hauskaa se ei vielä ensi metreillä ollut.

Ensiesittäytyminen välillämme taisi olla loppuvuonna 2021, kun päätin vanhempainvapaalla hieman päivittää pääkoppaani töihin paluuta varten. Kävin supersuosittun Elements of AI -kurssin. Ensimmäisenä työkeväänä testailin varhaisia sovelluksia, kuten HyperWritea. Raportoin hilpeänä työkavereille, että hei, tähän osaa kirjoittaa runon Suomen keväästä!

Marraskuussa 2022 rysäytit oikein kunnolla koko maailman tietoisuuteen, kun ChatGPT julkaistiin. Seurailin sivusilmällä, kun markkinointijohtajamme Salla testaili ja hihkui. Pian kaikki kirjoittivat runoja synttärrikortteihin ja haikuja Linkkari-postauksiin, ja aloin itsekin innostua.

Töissä kokeilimme tekoälytyökaluja viestinnän arkiaskareissa. Pian kuitenkin testit ja esimerkit alkoivat olla pelottavan hyviä. Alkukantaisimmat ajatukseni alkoivat kuiskia, että kohta sinä pöllit minun työni.

Jonkinlainen käännekohta nähtiin, kun työpöydälläni oli oikein herkkutehtävä: luoda lasten ruokakasvatusprojektin verkkolehteen Seiska-tyylinen juorupalsta kasviksista. Päätimme ilman sen suurempia odotuksia kokeilla, antaisiko tekoäly lisää ideoita sisältöihin.

Annoithan sinä. Sain esimerkkien ja muutaman hyvän kehotteen avulla listan otsikoita, jotka olivat aidosti hauskoja, oivaltavia ja vieläpä ruokakasvatuksenkin kannalta juuri oikeanlaisia (tiesit muun muassa, että paprika on kasvitieteellisesti marja).

”Ilmoitin puolitosissani, että jaahas, minä haen takkini.”

Kirjoittaja

Hannele Hautaniemi on nokkelista kielikuvista ja luovasta kirjoittamisesta nauttiva viestintäkonsultti, joka tähtää teksteillään aina suoraan kiinnostavuushermoon.

Kehotemuotoiluoppaan projektipääällikkönäkin toiminut Hannele uskoo, että oikeita tapoja käyttää tekoälyä työssä on yhtä monta kuin käyttäjiäkin – ja oma tapa löytyy kokeilun ja toiston kautta.

Silloin meni sisu kaulaan. ”Älkää opettako sitä yhtään enempää! Muuten siitä tulee liian hyvä – ja meiltä kirjoittajilta menee työt”, ajattelin. Ilmoitin puolitosissani, että jaahas, minä haen takkini.

Onneksi työkaverit rohkaisivat kokeilemaan, mitä saisimme aikaan yhdessä tekoälyn kanssa. Sisuunnuin ja päätin, että minähän kirjoitan tuon virtapiiriin räätäleeseen suohon. Seuraavana päivänä pöydällä oli pari liuskaa kasvisjuoruja, ja niistä tuli aika hyviä! Otsikoita olin generoinut lisää kanssasi, mutta leipätekstit olin pitänyt itsekkäästi itselläni. Lopputulos oli yhteistyönä tehty, vaikkakin pienen kiukun pohjalta.

Niin taitaa olla vielä tänä päivänäkin: minä tykkään pidellä ohjaksia, mutta annan sinun auttaa.

Saat kirjoittaa puolestani englanniksi sähköpostin, jonka sanankäänteitä saattaisin jahkailla liian kauan. Voit listata ideoita ja lähteitä, ja toisinaan raapailet listan kysymyksiä, joita muokkaan ja täydennän erilaisiin haastattelutilanteisiin. Annan sinun kirjoittaa somejulkaisuja, jotka toisinaan toimivat lähes muokkaamattakin. Pyydän sinulta teksteihini otsikoita, näkökulmia, muokkauksia ja tiivistyksiä – kunhan etenemme askel kerrallaan.

Yhtä en kuitenkaan sinulle vielä anna: kokonaisen, laadukkaan artikkelin kirjoitustyötä. Ahkerasti kehottamalla ja esimerkkejä antamalla siihenkin ehkä päästäisiin, mutta jotain jää silti puuttumaan. Et vielä tavoita sellaista punaista lankaa tai osaa kiteyttää sellaisia yhteisiä arkikokemuksia, jotka hyvissä teksteissä puhuttelevat lukijoita. Et myöskään ymmärrä asiakkaidemme tavoitteita. Osaat matkia, monistaa ja soveltaa, mutta et ajatella.

Olemme kuitenkin kulkeneet yhdessä jo jonkin matkaa, ja aina sparrailusta kanssasi on hyötyä. Usein saan edes puolikkaan ajatuksen tai yksittäisen sanan, joka toimii kimmokkeena eteenpäin.

Toivon, että muutkin uskaltavat antaa sinulle mahdollisuuden. Moni on jo antanutkin, jos somesta, sparraamistamme viestijöistä ja tämän oppaan latausmäärästä voi jotain päätellä.

Tervetuloa töihin, tekoäly!

Hannele Hautaniemi

Viestintäkonsultti

Kailu

Älykkäänä pidettäviä toimintoja

Tekoäly on omanlaisensa Schrödingerin kissa. Tekoälyä joko on tai ei ole olemassa riippuen siitä, keneltä asiaa kysytään. Kummallekin tulkinnalle on olemassa kelvollisia perusteluja.

Tiukan tulkinnan mukaan tekoälyä ei ole olemassa, koska yksikään tekoälysovellus ei ymmärrä asioita eikä tekoäly kykene ajattelemaan sanan inhimillisessä merkityksessä. Tekoälyn tekemien ratkaisujen takaa löytyy ulkopuolisten tahojen määrittelemiä toimintamalleja, joista se ei poikkea.

Jos tekoälyn määritelmää hieman höllennetään, se on ollut keskuudessamme jo pitkään. Suomenkielinen Wikipedia määrittelee tekoälyn sovellukseksi, joka kykenee tekemään älykkäinä pidettäviä toimintoja. Se kuvaa nykytilaa oikein mainiosti ja soveltuu myös kehotemuotoiluun. Hyvään kehoitteeseen tekoäly antaa älykkäänä pidettävän vastauksen.

Tekoälyn määrittelyn haastavuus on helppo ymmärtää, sillä älyn ja älykkyyden määritelmästä on kiistelty pitkään ilman etuliitettäkin. Muun muassa älykkyyden mitattavuudesta, periytyvyydestä ja kehittämisestä ei ole täyttä yksimielisyyttä.

Arkipäivää videopeleissä

Tietokone- ja konsolipelaajat ovat mitelleet voimiaan tekoälyä vastaan jo iät ja ajat. Vuonna 1980 julkaistun Pac-Manin keltainen pisteitä syövä pallo on eräs populaarikulttuurin tunnetuimmista digihahmoista.

Pelissä pelaajaa kiusaavat kummitukset. Ne eivät liiku ennalta määrättyä tai satunnaisesti generoituvaa reittiä, vaan jokainen kummitus reagoi käyttäjän ratkaisuihin toisistaan poikkeavan algoritmin mukaisesti.

Pac-Manin pelaaminen on verrattavissa kehoitteiden antamiseen. Tekoäly eli kummitukset liikkuvat algoritmin mukaisesti tulkittuaan ensin pelaajan antaman kehoitteen. Sen sijaan oppimateriaalia, eli aiempia pelejä, Pac-Manin alkeellinen tekoäly ei osaa hyödyntää.

Rathaiseva siirto

Erään rajapyykin tekoäly ohitti vuonna 1997, jolloin IBM:n kehittämä Deep Blue voitti shakin silloisen



Kirjoittaja

Kimmo Kuokka on 1980-luvulta asti tekoälyn kehitystä seurannut IT-alan kehäkettu, joka arvostaa Commodoren tietokoneita moderneja hömpötyksiä enemmän ja tykkää ajoittain irrottautua tietokoneista aivan kokonaan.

Kimmo on myös Kaiun teknologiajohtaja ja osakas.

"Al-paradoksi: mitä enemmän tekoäly tekee ihmisen tehtäviä, sitä enemmän tarvitaan ihmisiä tarkastamaan rajatapauksia ja muita epäselvyyksiä."

maailmanmestarin Garri Kasparovin virallisissa turnausolosuhteissa kuuden pelin ottelussa. Vielä edellisenä vuonna Kasparov oli onnistunut selättämään Deep Bluen.

Vaikka Deep Blue voitti vuoden 1997 ottelun, sen pelit sisälsivät pari tapahtumaa, jotka alleviivasivat tekoälyn rajallisuutta.

Ensimmäinen tapahtui toisessa pelissä. Siinä Deep Blue törmäsi ohjelmointivirheeseen, josta se pakeni tekemällä täysin satunnaisen siirron. Kasparov kuvitteli yllättävän siirron olevan osa älykästä juonta, sillä hän ei ollut valmistautunut ohjelmointivirheen mahdollisuuteen.

Viisastuneena Kasparov hoksasi aloittaa seuraavan pelin avauksella, jossa sotilasta siirretään vain yksi ruutu eteenpäin. Epätavallinen avaus ajoi Deep Bluen pulaan. Sen älykkyys perustui shakkimestarien välisistä otteluista laadittuun oppimateriaaliin, joka ei sisältänyt Kasparovin tekemää siirtoa.

Kasparov antoi Deep Bluelle kehoitteen, jota se ei kyennyt ratkaisemaan toivotulla tavalla, koska sen opetusmateriaali oli rajallista.

Vaikka näistä tapahtumista on jo yli 25 vuotta, Deep Blue on yhä hyvä esimerkki siitä, miten tekoäly toimii tänäkin päivänä: se ei ymmärrä, vaan on oppimateriaaliensa ja algoritmiensa orja.

Puppugeneraattorin ohjailua

Kehotemuotoilijan pitää aina muistaa tekoälyn rajoitukset. Se voi antaa älykkäältä vaikuttavan vastauksen, joka kuitenkin sisältää plagiointia ja jopa suoranaisia valheita.

Tekoälyasiantuntijat tunnistavat käsitteen Al-paradoksi: mitä enemmän tekoäly tekee ihmisen tehtäviä, sitä enemmän tarvitaan ihmisiä tarkastamaan rajatapauksia ja muita epäselvyyksiä.

Joskus tulevaisuudessa tekoäly oppii ymmärtämään laajemman kontekstin jopa puheentunnistuksesta. Siihen on toistaiseksi vielä matkaa. Vuonna 2024 tekoäly on edelleen vain puppugeneraattori, mutta niin hyvä puppugeneraattori, että se onnistuu esittämään älykästä – mikäli se saa kelvollisen kehoitteen.

Kysymyksiä organisaatioille:

muutos alkaa näistä keskusteluista

Mistä ja miten lähteä liikkeelle, jos haluatte hyödyntää tekoälyä viestinnässä? Koska aihe on suuri ja siihen liittyy paljon tuntematonta, on tärkeää käydä rakentavaa keskustelua oman organisaation sisällä. Viritä keskusteluja näiden kysymysten ympärille!

Yksilön näkökulma: kysymyksiä työntekijöille

Oletko...

- kokeillut tekoälyn käyttöä itse?
(jos vastaus on ei, kysy miksi et?)
- pohtinut, missä meillä voisi mielestäsi hyödyntää tekoälyä?
- kiinnostunut opiskelemaan tekoälyasioita?
Mitä erityisesti haluaisit oppia?

Mitä...

- tekoälytyökaluja olet käyttänyt tai kokeillut?
- ajatuksia sinulle heräsi tekoälyn käytöstä?
- tunteita aihepiiri sinussa herättää?

Millaisia...

- ohjeita kaipaisit tekoälyn käyttöön?
- esteitä näet tekoälyn kokeilemiselle / käytölle arjessasi?
- vaikutuksia uskot tekoälyllä olevan juuri sinun työhösi tulevaisuudessa?



Kehote: Extremely hairy caterpillar, side view, white isolated background, photorealistic

Organisaation näkökulma: kysymyksiä johtajille

Miten...

- uskomme tekoälyn vaikuttavan omaan liiketoimintaamme?
- uskomme tekoälyn vaikuttavan ihmisten työtehtäviin?
- olemme huomanneet tekoälyn muuttaneen toimialaamme jo nyt?
- meillä suhtaudutaan muutoksiin? Millaisia tunteita tekoäly meillä herättää?

Millaisia...

- matalalla roikkuvia hedelmiä tunnistamme tekoälyn hyödyntämisessä? Missä voisimme ensimmäisenä pilotoida tekoälyn mahdollisuuksia – ulkoisessa viestinnässä, markkinoinnissa, asiakaspalveluviestinnässä, sisäisessä viestinnässä?
- ohjeita tarvitsemme tekoälyn hyödyntämiseen koko henkilöstölle? Miten huomioimme eettiset kysymykset? Miten tietoturvan?
- resursseja tarvitsemme, jotta pääsemme tekoälyn pilotoinnissa liikkeelle?
- valmennuksia ja koulutuksia tarvitsemme, jotta pääsemme liikkeelle?

Kenen...

- työtehtäviin ja millaisiin viestintään liittyviin rutiineihin tekoäly voisi tuoda nopeaa helpotusta?
- kaikkien kanssa meidän pitää sopia käytännöistä ja suuntaviivoista, kun ryhdymme kokeilemaan tekoälyn mahdollisuuksia viestinnässä ja markkinoinnissa?
- valmiudet viedä tekoälyn käyttöönottoa eteenpäin olisivat vahvimmat? Ketkä voisivat toimia pioneereina?
- vastuulla on mitata tai seurata onnistumisia, ja miten teemme sen?



Kehote: Green butterfly emerging from its cocoon, white isolated background, photorealistic

Kutsu Kaihu avuksi hahmottamaan askelmerkkejä

Jos vastaukset listan kysymyksiin ovat sumun peitossa, tulemme mielellämme fasilitoimaan niitä esiin. Voimme tarjota teille työpajan, jossa eri organisaation osia edustavat ihmiset pääsevät selkeyttämään näkemyksiään ja ideoimaan mahdollisuuksia yhdessä.

Kun annat työpajan ulkopuolisen, viestinnän kenttää ymmärtävän ammattifasilitaattorin hoidettavaksi, voit itse keskittyä keskusteluun kollegojesi kanssa.

Ota yhteyttä ja kerro tavoitteistanne!

Salla Syrman

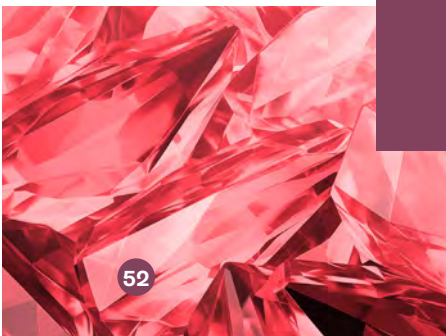
valmentaja ja sertifioitu fasilitaattori
puh. 050 326 1236
salla.syrman@kaihu.fi

Fomoa vai tekoälyjanoa?

Mikä tekoälyn käyttäjäprofiili kuvaa sinua parhaiten?

Generatiivisen tekoälyn tulo työelämään on valtava muutos – ja muutokset herättävät meissä ihmisissä aina erilaisia tunteita eri tahdilla. Jotta monen tasoiset tekoälyn käyttäjät voivat kohdata ja oppia toisiltaan, on hyvä ymmärtää erilaisia suhtautumistapoja uuteen työkaveriimme.

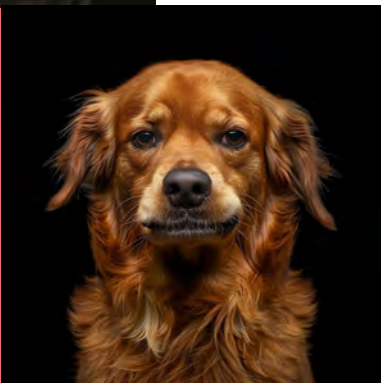
Keskustelua tekoälyn tulon liittyvistä tunteista kannattaa käydä organisaatioissa jo nyt. Keskustelun avauksessa ja oman suhtautumisen reflektoinnissa voi auttaa erilaisten käyttäjäprofiilien tutkailu. Seuraavat profiilit tuntuvat toistuvan meidän kaikulaisten ja asiakkaidemme keskuudessa. Tunnistatko itsesi yhdestä tai useammasta?





Fomottaja

Fomottajan ensisijainen tunne tekoälyä kohtaan on FOMO (engl. Fear of Missing Out). Hän perehtyy tekoälyyn innokkaasti, mutta samaan aikaan tuntee painetta: "Jos kolmeen päivään en seuraa tekoälykeskustelua LinkedInissä, jääkö minulta jotakin tärkeää huomaamatta?"



Turhautuja

Turhautuja tuntee pettymystä, kun tekoäly ei vastaa odotuksia tai tuota haluttua sisältöä. Tekoälyn käyttö tuntuu arjessa harmillisen kankealta ja hitaalta. "Ei tällä kyllä saa vielä aikaan mitään järkevää!"



Huolestuja

Huolestujaa arveluttaa, mihin tekoäly vielä johtaa – katoavatko työt ja inhimillinen ajattelu? Myös algoritmien läpinäkyvyys ja tekijänoikeudet mietitytävät. "Mitenhän maailma makaa kymmenen vuoden päästä?"



Vähättelijä

Vähättelijä ajattelee, ettei tekoälymurros koske häntä, koska on nähnyt niin paljon muitakin mullistuksia. Riskinä on, että myös aidosti hyödylliset jutut menevät häneltä ohi, kun kuohunta ärsyttää. "Taas yksi hype, joka kyllä laantuu kohta."



Janoinen

Janoinen innostuu tekoälystä jatkuvasti ja näkee siinä loputtomasti mahdollisuuksia – hän kahmii tekoälyuutisia, trendejä ja testailee sovelluksia. Janoinen jakaa tietoutta myös muille, ja hänet tunnetaan trendiviisaana. ”On tämä tekoäly niin mullistavaa!”



Testailija

Testailija on innokas ja utelias oppija. Hän ei ole kaikkien tekoälytrendien aallonharjalla, mutta testailee perussovelluksia positiivisella asenteella. ”Hei, tämähän voi tuottaakin jotain hyödyllistä omaan työhöni!”

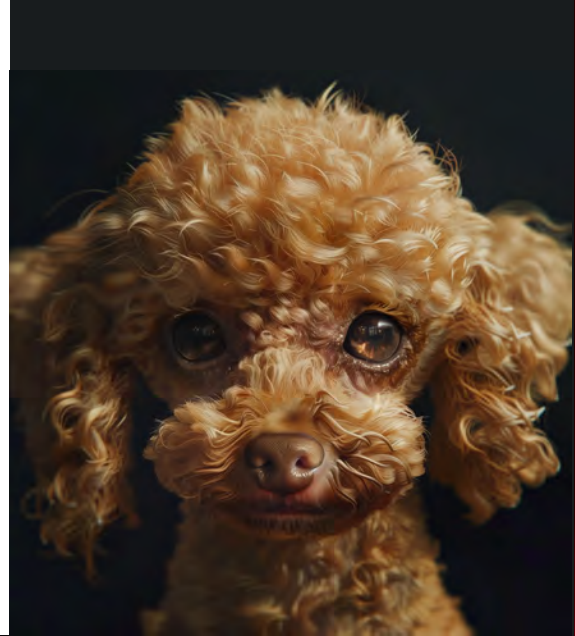


AI-guru

AI-gurulla on syvällistä ymmärrystä tekoälyn algoritmeista ja koneoppimisen perusteista. Hän on intohimoisen kiinnostunut uusimmista tekoälytekniikoista ja osaa soveltaa niitä käytännön ongelmiin. ”Minä seurasin tekoälykeskustelua jo 90-luvulla!”

Jälkijunapelokas

Jälkijunapelokasta ahdistavat kommentit, joiden mukaan oma työpaikka on vaarassa, jos tekoälyä ei ota tehokkaasti haltuun. Tekoäly tuntuu isolta, ahdistavalta ja vaikeasti lähestyttävältä kokonaisuudelta. ”Olenko voinut tippua jo nyt helkasta?”



Odottavainen

Odottavainen ei itse ensimmäisenä sängittää kokeilemaan uusia tekoälytyökaluja, mutta ei vastustakaan, kun kutsu tekoälyvalmennukseen kilahtaa meiliin. Hän arvostaa konkreettisia ohjeita, jotka kertovat, miten tekoälyä kannattaa hyödyntää työssä. ”Kertokaa, mitä pitää opetella.”



Uskomme, että vanha koira voi oppia aina uusia temppuja. Mihin suuntaan siis haluaisit tekoälyn ihmettelijänä ja hyödyntäjänä kehittyä? Entä mitä muita käyttäjäprofileja tunnistat?

Jutun kuvat: Midjourney

Esimerkkikehote: A close-up portrait of an Irish setter dog with a very thirsty expression, with an eager and happy look, tongue hanging out, highly detailed, photorealistic, shot against a black studio background. Focus on facial features only.

Miten voimme auttaa?

Tekoälytreeni, -puheenvuoro tai -työpaja Kaiun tapaan?

**Opi tekoälystä lisää – kiinnostavasti,
käytännönläheisesti ja kokeilevasti!**

Olisiko nyt lisätreenien tai työpajan aika, kun kehotemuotoilun lyhyt oppimäärä on luettu? Kerää työporukiasi ja syvenny tekoälyn mahdollisuuksiin viestinnässä ja sisällöntuotannossa taitavan kaikulaisen valmentajan opastuksella. Jos taas organisaatiossanne tai tiimissänne on syytä määrittellä yhteisiä suuntaviivoja, mahdollisuuksia ja pelisääntöjä, suosittelemme kokoontumaan yhteisen työpajan äärelle.

Räätälöimme session tarpeen ja taitotasonne mukaan!

Me kaikulaiset olemme kokeneita valmentajia ja fasilitoijia – erikoisalaamme on saada ihmiset innostumaan ja oppimaan viestinnän uusia mahdollisuuksia. Otathan yhteyttä, niin viritetään treenit tai työpaja!

Valmennuksen ja koulutuksen yhteyshenkilö

Ville Kormilainen

Johtaja, valmennus & coaching

ville.kormilainen@kaiku.fi

puh. 040 743 0003



Kehote: Fitness equipment designed by artificial intelligence, isolated on white background --ar 1:2

Lue lisää ja pysy kuulolla!

Tekoälyvalmennuksemme sivulta osoitteesta **www.kaiku.fi/tekoalyvalmennus** löydät lisää kaikulaisten kirjoituksia ja vinkkejä.

Lue esimerkiksi, kuinka Salla Syrman on saanut chat-tibotin suuttumaan, mitä samaa Hannele Hautaniemen mielestä on tekoälyn ja taaperon kehottamisessa ja miksi tekoälyn pannaan laittavat yritykset ovat Ville Kormilaisen mukaan vaarassa jäädä kehityksen kelkasta.

Jos näkemysähky ei vielä uhkaa ja webinaarimahaan-kin mahtuu, nettisivultamme löydät myös maksuttomat tallenteet Hyppytunneistamme [”Viisi oivallusta tekoälystä viestintätöyssä”](#) sekä [”Viestinnän kehotemuotoilu – näin ohjaat tekoälyä”](#).

Tekoäly on jatkuvasti kehittyvä aihe, jota seuraamme tiiviisti. Tuotamme jatkossakin sen käyttöä tukevaa sisältöä. Tilaa [uutiskirjeemme](#) ja pysy kuulolla!

Haluatko saada tietoa uusista julkaisuistamme, valmennuksistamme ja tapahtumistamme?

Tilaa Kaikuluotain-uutiskirje sivulta www.kaiku.fi

**Heräsikö oppaasta
kysymyksiä?**

Ota yhteyttä!
kaiku@kaiku.fi

kaiku

Vain kiinnostava viesti vaikuttaa. Kaiku vastaa, kun huudat apua infotulvasta erottautumiseen, Suomessa tai kansainvälisesti. Kohderyhmien kuuntelu on kaikulaisessa filosofiassa merkityksellisen viestinnän ydin. Haluamme olla ihmiseksi – ja kannustamme asiakkaitamme samaan. Meillä työskentelee 40 viestinnän ja vuorovaikutuksen ammattilaista. Lahjoitamme tulokses- tamme kymmenen prosenttia hyväntekeväisyy- teen, yhdessä päättämäämme tarkoitukseen silloin, kun lahjoittaminen ei uhkaa kaikulaisten työpaikkoja. Viestintätoimisto Kaiku on syntynyt Kaiku Helsingin ja Cocommsin yhdistymisestä. Vuonna 2022 yhdistetty liikevaihtomme oli 5,5 miljoonaa euroa.

kaiku